

मार्केटच्या 'शांत कोपऱ्यात' प्रभुत्व मिळवणे: कॉन्ट्रा फंड्ससाठी एक मार्गदर्शक

गुंतवणुकीच्या जगात, गर्दीचा आवाज सहसा मोठा असतो. जेव्हा एखादे क्षेत्र (Sector) वेगाने वाढत असते, तेव्हा प्रत्येकजण तिथे धाव घेतो; आणि जेव्हा एखादा स्टॉक कठीण काळातून जात असतो, तेव्हा गुंतवणूकदार तिथून पळ काढतात. कॉन्ट्रा फंड्स (Contrast Funds) अशा लोकांसाठी बनवले आहेत जे गर्दीच्या विरुद्ध दिशेने चालणे पसंत करतात.

मुद्दाम "लोकप्रिय नसलेले" स्टॉक्स शोधून, हे फंड्स मार्केटच्या अति-प्रतिक्रियेचा (Overreaction) फायदा घेण्याचा प्रयत्न करतात. या लेखात आपण कॉन्ट्रारियन थीम, तिचे फायदे, जोखीम आणि आर्थिक चक्रांच्या संदर्भातून याकडे पाहणार आहोत.

➤ कॉन्ट्रा फंड म्हणजे काय?

कॉन्ट्रा फंड हा एक असा इक्विटी म्युच्युअल फंड आहे जो 'कॉन्ट्रारियन' (Contrarian) गुंतवणूक धोरण पाळतो. बाजारातील प्रचलित ट्रेडच्या मागे जाण्याऐवजी, फंड मॅनेजर अशा कंपन्या किंवा क्षेत्रे निवडतो जी सध्या चांगली कामगिरी करत नाहीत किंवा दुर्लक्षित आहेत, परंतु ज्यांचा पाया (Fundamentals) मजबूत आहे.

मुख्य तत्वज्ञान: बाजार बऱ्याचदा वाईट बातम्यांवर गरजेपेक्षा जास्त तीव्र प्रतिक्रिया देतो, ज्यामुळे शेअर्सची किंमत त्यांच्या वास्तविक मूल्यापेक्षा कमी होते. कॉन्ट्रा फंड अशा "सवलतीतील" मालमत्ता खरेदी करतात आणि बाजार जेव्हा त्यांचे खरे मूल्य ओळखतो, तेव्हा त्याचा नफा कमावतात.

➤ फायदे आणि तोटे

फायदे	तोटे
स्वस्त खरेदी: मूलभूतपणे मजबूत कंपन्या मोठ्या सवलतीत खरेदी करण्याची संधी मिळते.	व्हॅल्यू ट्रॅप: काही स्टॉक स्वस्त असण्यामागे कायमस्वरूपी कारणे असू शकतात, अशा वेळी किंमत कधीच वाढत नाही.
मोठ्या परताव्याची शक्यता: जेव्हा मार्केट आपली चूक सुधारते, तेव्हा या स्टॉकमध्ये मोठी वाढ होऊन चांगला भांडवली नफा मिळतो.	वेळेची जोखीम: ट्रेडच्या विरोधात जाणे सुरुवातीला चुकीचे वाटू शकते, ज्यामुळे दीर्घकाळ कमी परतावा मिळू शकतो.
पोर्टफोलिओ वैविध्य: हे फंड इतर "ग्रोथ" फंड्सपेक्षा वेगळे असल्याने पोर्टफोलिओला स्थिरता मिळते.	उच्च अस्थिरता: नकारात्मक भावना असलेल्या क्षेत्रांत गुंतवणूक केल्यामुळे अल्पावधीत हे फंड अधिक अस्थिर असू शकतात.

➤ आर्थिक चक्र आणि कॉन्ट्रा थीम (Economic Cycles)

कॉन्ट्रा फंड्सचे यश आर्थिक चक्रावर मोठ्या प्रमाणावर अवलंबून असते. अर्थव्यवस्थेच्या चार टप्प्यांमध्ये ही थीम कशी कार्य करते ते पाहूया:

- टप्पा १ - आकुंचन / मंदी (Recession): हा कॉन्ट्रा मॅनेजर्ससाठी "सुवर्णकाळ" असतो. जेव्हा अर्थव्यवस्था मंदावते, तेव्हा बँकिंग, रिअल इस्टेट किंवा इंडस्ट्रियल यांसारखी क्षेत्रे कोसळतात. सामान्य गुंतवणूकदार घाबरून विक्री करत असताना, कॉन्ट्रा फंड हे शेअर्स त्यांच्या सर्वात कमी किमतीत गोळा करण्यास सुरुवात करतात.
- टप्पा २ - सुधारणा (Recovery): अर्थव्यवस्था सावरू लागल्यावर कॉन्ट्रा फंडातील गुंतवणुकी स्थिर होऊ लागतात. जेव्हा बाजारातील सर्वात वाईट भीती दूर होते, तेव्हा हे फंड हळूहळू निफटी किंवा सेन्सेक्सपेक्षा चांगली कामगिरी करू लागतात.
- टप्पा ३ - विस्तार / सर्वोच्च बिंदू (Expansion/Peak): वेगवान तेजीच्या काळात (Bull Market), कॉन्ट्रा फंड कदाचित कमी परतावा देऊ शकतात. जेव्हा आयटी किंवा एआय (AI) सारखी "हॉट" क्षेत्रे जोरात धावत असतात, तेव्हा कॉन्ट्रा फंड शिस्त पाळून स्वस्त स्टॉक्समध्येच राहतात, ज्यामुळे ते त्या रॅलीचा भाग नसतात.
- टप्पा ४ - मार्केट करेक्शन (Market Correction): जेव्हा लोकप्रिय क्षेत्रांमधील "बुडबुडा" फुटतो, तेव्हा कॉन्ट्रा फंड एक संरक्षक कवच म्हणून काम करतात. त्यांनी आधीच महागड्या स्टॉक्समध्ये गुंतवणूक टाळलेली असल्याने, पडझडीच्या काळात त्यांचे नुकसान इतर फंड्सच्या तुलनेत कमी होते.

➤ केस स्टडी: "टर्नअराउंड" कथा

एसबीआय कॉन्ट्रा फंड (२०२०-२०२३): २०२० मध्ये, कोविड-१९ महामारीच्या काळात पॉवर आणि एनर्जी सारखी क्षेत्रे पूर्णपणे दुर्लक्षित होती. बहुतेक गुंतवणूकदार महागड्या टेक शेअर्सच्या मागे धावत होते, मात्र SBI Contra Fund ने ऊर्जा आणि सार्वजनिक उपक्रम (PSUs) मध्ये गुंतवणूक कायम ठेवली.

निकाल: जेव्हा अर्थव्यवस्था पुन्हा सुरू झाली आणि ऊर्जेच्या किमती वाढल्या, तेव्हा या "दुर्लक्षित" शेअर्समध्ये प्रचंड तेजी आली. ऑगस्ट २०२३ पर्यंत, या फंडाने ३९% चक्रवाढ वार्षिक परतावा (CAGR) दिला, जो बेंचमार्क (BSE 500 TRI) च्या १३% परताव्यापेक्षा कितीतरी जास्त होता.

➤ गुंतवणूक कोणी करावी आणि किती काळासाठी?

कॉन्ट्रा गुंतवणूक कच्च्या दिलाच्या लोकांसाठी नाही. यासाठी खालील गोष्टी आवश्यक आहेत:

- संयमी गुंतवणूकदार: जर तुमचे शेअर्स वाढत नसतील आणि इतर लोकप्रिय शेअर्स वाढत असतील, तर ते पाहण्याची सहनशक्ती तुमच्याकडे हवी.

- उच्च जोखीम घेण्याची क्षमता: तुम्ही बाजाराच्या प्रवाहाविरुद्ध पैज लावत आहात हे लक्षात ठेवा.
- कालावधी: किमान ५ ते ७ वर्षे कालावधी आवश्यक आहे. कॉन्ट्रारियन विचारांना फळ मिळण्यासाठी बाजार आपली चूक मान्य करेपर्यंत वाट पाहावी लागते.

➤ निष्कर्ष: क्रेसेंट एमएफडी (Crescent MFD) यांचा दृष्टिकोन

Crescent MFD मध्ये, आम्ही कॉन्ट्रा थीमकडे केवळ गुंतवणुकीचा एक प्रकार म्हणून नाही, तर तुमच्या पोर्टफोलिओचा एक महत्वाचा 'स्ट्रॅटेजिक भाग' म्हणून पाहतो.

कॉन्ट्रा धोरण ही गुंतवणूकदाराच्या शिस्तीची खरी परीक्षा आहे. हे सिद्ध करते की संपत्ती केवळ आवाजाच्या मागे धावून निर्माण होत नाही, तर तिथे निर्माण होते जिथे इतरांना फक्त भीती दिसते. हा रस्ता एकाकी असू शकतो आणि प्रतीक्षा दीर्घ असू शकते, परंतु "भीती" असताना खरेदी करणे आणि "लोभ" असताना संयम ठेवणे हा दीर्घकालीन संपत्ती निर्मितीचा सर्वात प्रभावी मार्ग आहे.

सारांश: जेव्हा बाजार उत्साहात असतो आणि काही क्षेत्रांकडे दुर्लक्ष केले जाते, तेव्हा कॉन्ट्रा फंडात गुंतवणूक करा—कारण भविष्यातील मोठ्या परताव्याची बीजे तेव्हाच पेरली जातात.